

ORGANISATSIOON JA KOOSTÖÖ

RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ

See, mis toimub väikese ja avatud majandusega Eestis, on enamasti tihedalt seotud Eesti-välislike protsessidega. Seetõttu on rahvusvaheline suhtlus Eesti Panga töös väga olulisel kohal. Rahvusvahelise koostööga on seotud kõik Eesti Panga tegevusvaldkonnad.

Keskpannga välissuhtluse raamistik hõlmab regulaarseid majanduspoliitilisi ülevaateid riikide ja regioonide (eelkõige Euroopa Liidu liikmesriikide ja Eesti naaberriikide) kohta, töökoosolekuid Euroopa Liidu komiteede ja tööühmade koostumiste ettevalmistamiseks ja toimunust ülevaate saamiseks, välissuhtluse andmebaasi haldamist jne. Enne kõrgetasemeliste koostööorganite istungeid toimuvad eraldi infotunnid, kus erinevate allüksuste eksperdid arutavad koos kohtumisel osaleva Eesti Panga esindajaga läbi olulise informatsiooni, täpsustavad Eesti seisukohti ja ettepanekuid sõnavõttudeks.

Suhtlemine erinevate **Euroopa institutsioonidega** ja osalemine ELi töökohtumistel moodustavad suurima osa Eesti Panga välissuhtlusest ja annavad ka koostööle naaberriikide keskpankadega liisamootme. Samas on Eesti Panga suhtluspartnerite seas juba pea viieteistkümne aasta jooksul olnud eriline koht **Põhja- ja Baltimaade keskpankadel**. Ka 2006. aastal jätkusid traditsioonilised koostööseminarid ning kahepoolsed kohtumised, nt Balti keskpankade koostööseminar ja kõrgetasemeline ühisseminar Soome Pangaga, mis toimusid seekord Eestis.

Regulaarne koostöö Euroopa Liidu institutsioonidega

Eesti Panga esindajad osalevad ühtekokku ligikaudu seitsmekümne Euroopa Keskpankade Süsteemi (EKPS), Euroopa Liidu Nõukogu ehk ministrite nõukogu ja Euroopa Komisjoni juurde loodud komitee ja töögrupi tegevuses (vt tabel 1). 2006. aastal võtsid Eesti Panga juhid ja eksperdid osa ligi

Tabel 1. Eesti Panga osalemine rahvusvaheliste organisatsioonide ja institutsioonide töös

Euroopa Liidu Nõukogu koostööorganid	<ul style="list-style-type: none"> Mitteametlik majandus- ja rahandusministrite nõukogu Majandus- ja rahanduskomitee
Euroopa Komisjoni koostööorganid	<ul style="list-style-type: none"> Euroopa panganduskomitee Euroopa pangajärevalve komitee Raha-, finants- ja maksebilansistatistika komitee Maksebilansistatistika komitee
Euroopa Keskpankade Süsteemi koostööorganid	<ul style="list-style-type: none"> Euroopa Keskpannga üldnõukogu Raamatupidamise ja rahatulu komitee Pangajärevalve komitee Rahatähtede komitee Avalike suhete komitee Personalijuhtimise komitee Infotehnoloogia komitee Siseauditi komitee Rahvusvaheliste suhete komitee Õiguskomitee Turutehingute komitee Rahapoliitika komitee Makse- ja arveldussüsteemide komitee Statistikakomitee
Rahvusvaheline Valuutafond	<ul style="list-style-type: none"> Rahvusvahelise Valuutafondi aktsionäride nõukogu Põhja- ja Baltimaade valijaskonna rahandus- ja finantskomitee, sh asetäitjate komitee Põhja- ja Baltimaade valijaskonna koordinaatorite kohtumised
Rahvusvaheline Arvelduspank (BIS)	<ul style="list-style-type: none"> BISi aktsionäride nõukogu BISi keskpankade presidentide töökohtumised BISi rahapoliitika koostööfoorum BISi tehnilise abi koordinaatorite koosolekud



kaudu 300 kohtumisest ELi institutsioonides. Töö komiteedes ja töögruppides pakub võimalust erinevate ELi liikmesmaade ekspert- ja poliitilise arvamuse läbiarutamiseks, jättes igale osalejale tänuväärse võimaluse oma seisukohtade põhjendamiseks ja selgitamiseks.

Euroopa Keskpank

Euroopa Keskpank (EKP), kus langetatakse euroala rahapoliitilised otsused, on Eesti Panga olulisim koostööpartner Euroopa Liidus. Eesti Pank on üks Euroopa Keskpankade Süsteemi täieõiguslike liikmeid.

Kuni Eesti ei ole eurot kasutusele võtnud, on tähtsamateks koostöövaldkondadeks ELi majanduspoliitika ja euroalaväliste riikide rahapoliitika ning euroala laienemise ettevalmistused, sealhulgas euroalaga ühinemise tingimuste täitmise aruande ehk nn lähenemisaruaande koostamine¹. Eesti Panga president osaleb koos teiste ELi keskpankade juhtidega neli korda aastas toimuvatel EKP üldnõukogu istungitel. Igapäevane koostöö toimub EKPSi 13 komitee ja nende allstruktuuride kaudu, kus koostatakse ühiseid analüüse ning valmistatakse rahvuslike keskpankade esindajate osalusel ette otsustusorganite – EKP nõukogu ja üldnõukogu – tööd ning vahetatakse informatsiooni. Komiteed katavad kõiki keskpanga tegevusvaldkondi. Koostöö tihedusest annab aimu tõsiasi, et 2006. aastal toimus kokku ligikaudu 220 töökoosolekut, kus Eesti Panga esindajad osalesid.

Eesti Panga tegevus pärast eurole üleminekut

Euroalaga ühinemiseni teostab Eesti Pank Eesti rahapoliitikat, korraldab raharinglust, hoolitseb riigi finantssüsteemi stabiilsuse eest ning tagab usaldusväärsete ja hästitoimivate maksesüs-

teemide käigushoidmise. Eesmärk on säilitada Eesti krooni ja majanduse stabiilsus, mis on tugeva riigi alustalad.

Euro käibeletulekul jäävad Eesti Panga ülesanded üldjoontes samaks, kuid suureneb tema rahvusvaheline tähtsus, sest Eesti hakkab osalema euroala rahapoliitika kujundamises ja elluviimises koos teiste rahvuslike keskpankade ja Euroopa Keskpangaga (EKP). Kui praegu peab Eesti Pank tagama krooni usaldusvärsuse, siis edaspidi on meie keskpank osaline euro usaldusvärsuse tagamisel. Kuna euro kasutuselevõtul asendab üks raha ringluses teist, siis euro emiteerijaks Eestis saab kokkuleppel Euroopa Keskpangaga Eesti Pank.

Eurosüsteemis täidab Eesti Pank edasi kõiki tavapäraseid keskpangale omaseid ülesandeid. Euroala riikide keskpankade eesmärk on tagada hinnastabiilsus ning selleks viivad nad ellu euroala ühist rahapoliitikat. Eesti Pank hakkab osalema rahapoliitiliste otsuste tegemisel, näiteks intressimäärade fikseerimisel, kus Eesti Panga presidendil on EKP nõukogu liikmena² samasugune roll nagu näiteks Saksamaa või Itaalia keskpanga juhil.

Eesti Pank analüüsib juba praegu nii Eesti kui muu maailma majandusnäitajaid. Euroala liikmeks saades ja euroala rahapoliitiliste otsuste tegemises osaledes tuleb keskpangal rahvusvahelise majanduskeskkonna analüüsi veelgi süvendada ja laiendada. Eesti Pank osaleb euroala ühises reservihalduses ja arveldussüsteemide arendamises.

Olulist rolli mängib pank jätkuvalt ka rahvusvahelises suhtluses teiste keskpankade ja rahvusvaheliste organisatsioonidega (nt RVF, reitinguagentuurid).

¹ 2006. aasta lähenemisaruanete koostamisest ja sisust annab lühiülevaate taustinfo „Eurovalmiduse hindamine 2006. aastal – lähenemisaruaanded“ lk 54.

² Alates Eesti saamisest Euroopa Liidu liikmeks on Eesti Pank osalenud nn üleminekuorgani ehk üldnõukogu töös, millest võtavad osa kõikide Euroopa Liidu riikide keskpankade esindajad.

Eesti Pank tagab jätkuvalt maksesüsteemide tõrgeteta toimimise, et klientide ülekanded pangast pankade toimiks kiiresti ja sujuvalt, aitab kaasa finantssüsteemi stabiilsuse säilitamisele ning koostab Eesti maksebilanssi.

Euroopa Liidu Nõukogu

Peale Euroopa Keskpankade Süsteemi koostööorganite võtavad Eesti Panga esindajad osa ka **Euroopa Liidu Nõukogu** ehk ministrite nõukogu ja selle juures töötavate komiteede ja töögruppide tegevusest. Nii näiteks osales Eesti Panga president 2006. aasta aprillis ja septembris toimunud majandus- ja rahandusasjade nõukogu (ECOFIN) mitteametlikel kohtumistel, kus aruteluteemadeks olid Euroopa ja rahvusvaheline majandusolukord; ELi finantsstabiilsust puudutavad küsimused, nagu näiteks ELi finantssektori järelevalve praktika ühtlustamine ning finantskriiside haldus; üleilmne konkurents, innovatsioon ja tootlikkus ning ühiseisu-kohtade kujundamine Rahvusvahelise Valuutafondi aastakoosolekuks.

Samuti nõustavad Eesti Panga spetsialistid ECOFINi igakuistel kohtumistel osalevaid Rahandusministeeriumi ametnikke Eesti Panga kompetentsi kuuluvates küsimustes. 2006. aastal olid selliste küsimuste hulgas Maastrichti lepingu hinnastabiilsuse kriteeriumi rakendamine, riigirahanduse jätkusuutlikkuse tagamine rahvastiku vananemisega seonduvalt, hinnang liikmesriikide majanduspoliitika, ELi väärtpaberite makse- ja arveldussüsteemide tegevusjuhendi koostamine ja põhimõtteline heakskiitmine, ühtse euromakseala loomine, piirülesed ühinemised ja ülevõtmised finantssektoris ning finantsteenuste strateegia kuni aastani 2010.

Üks olulisemaid Euroopa Liidu Nõukogu allstruktuure, mille tööst võtavad osa Eesti Panga esindajad, on Euroopa Liidu Nõukogu **majandus- ja rahanduskomitee** (EFC) ning selle raames koos käivad töögrupid rahvusvaheliste majandusküsimuste ja müntide valdkonnas. Üheks 2006. aasta peamiseks aruteluteemaks kujunes

Maastrichti lepingu hinnastabiilsuse kriteeriumi rakendamine.

Euroopa Komisjon

Eesti Panga esindajad osalevad Euroopa Komisjoni juures loodud pangandusekspertide, pangajärelevalve, maksebilansi ning raha-, finants- ja maksebilansistatistika komiteedes, samuti statistikaalastes, majandusprognoose, maksesüsteeme, pangandusküsimusi, sularaha ja müntide emiteerimist ja nende võltsinguid käsitlevais ning kommunikatsioonitegevusega seotud töögruppides.

Kaks korda aastas toimuvad kohtumised komisjoni ekspertidega, et arutada Eesti majanduse väljavaateid ja täpsustada Euroopa Komisjoni koostatavate, kõiki Euroopa Liidu liikmesriike puudutavate majandusprognooside eeldusi.

2006. aastal toimusid komisjoni esindajatega ka eraldi kohtumised Eesti inflatsioonimehhanismide selgitamiseks.

Koostöö Rahvusvahelise Valuutafondiga

Rahvusvaheline Valuutafond (RVF) on Eesti jaoks väga tähtis rahvusvahelise koostöö foorum, mis hõlmab enamikku maailma riikidest (täpsemalt 185 riiki). RVFi põhieesmärgid on rahvusvahelise raha- ja finantssüsteemi stabiilsuse tagamine, jätkusuutliku ja stabiilse majanduskasvu toetamine ning see läbi maksebilansi- ja finantskriiside vältimine ja rahvusvahelise kaubanduse arengu soodustamine. Eesti Vabariigi huvide esindamise eest fondis vastutab Eesti Pank.

2006. aastal kiitis RVF heaks organisatsiooni uue strateegia, mis toob kaasa muudatusi nii fondi põhieesmärkide saavutamiseks tehtavas igapäevases töös kui ka RVFi kui organisatsiooni toimimisel. Suur osa RVFi tegevusest on seotud liikmesriikide **majanduspoliitika seirega**. RVFi uue strateegia elluviimine sisaldab seirepoliitika ja -meetodite tõhustamist.

VALIK EUROOPA KESKPANGA KOHTUMISTEL 2006. AASTAL KÄSITLETUD OLULISEMATEST TEEMADEST

Eesti ja teiste kiire majanduskasvuga ning Euroopa Liidu keskmise sissetulekutaseme suunas arenevate riikide majanduse eripärad

Eesti jaoks on oluline, et majanduskasvu kiirust ja inflatsioonitaset Eestis hinnataks valuutakomiteepõhise fikseeritud vahetuskursirežiimi ja piiriüleselt (eelkõige Põhja-Euroopaga) tugevasti lõimunud finantssüsteemi taustal. Samuti on tähtis, et neid asjaolusid arvestataks Eesti majandusarengu rahastamist käsitledes.

Eesti Pank selgitas erinevate Euroopa Keskpannga komiteede ja töögruppide koosolekutel Eesti majandusarengut ning valuutakomitee süsteemi tasakaalustavat rolli üldises majandusraamistikus. Ühtlasi osalesid Eesti Panga esindajad teiste euroalaväliste liikmesriikide majanduse analüüsis, juhtides tähelepanu vajadusele arvestada terviklikku majanduskonteksti, mitte keskenduda üksikutele näitajatele.

Jõukamate riikide majandusprotsesse aluseks võttes on sageli raske mõista, kuidas saab kiire arengu ning Euroopa Liidu keskmistele näitajatele lähenemise faasi läbi elava (ehk Eesti-sarnase) riigi kiirem hinna- ja majanduskasv olla jätkusuutlik. Suhteliselt madala majanduskasvuga riikides peetakse hinnastabiilsusega kooskõlas olevaks inflatsioonitempoks tunduvalt madalamat hinnakasvu kui näiteks Eestis.

Hoogsalt Euroopa Liidu keskmise taseme suunas arenevate riikide puhul on pelgalt inflatsiooninäitajate võrdluse asemel majanduslikult sisukam hinnata inflatsioonitempo kooskõla hinnastabiilsusega üldises majanduskontekstis, sh võttes arvesse tootlikkuse kasvu.

Vahetuskursi stabiilsust tagav majanduspoliitiline raamistik ning majanduse ja turgude (sh tööturu) paindlikkus vahetuskursimehhanismi ERM2 raames

Vaatluse all oli Euroopa vahetuskursimehhanismi ERM2 kuuluvate riikide majandusareng eesmärgiga hinnata mehhanismis osalevate riikide sobivust euroalasse.

Eestile ei ole vahetuskursimehhanismis osalemine raskusi tekitanud.

Majanduskasvu, kapitali sissevoolu ja inflatsiooni seosed erineva vahetuskursipoliitikaga riikides

Eesti Panga 2006. aastal tehtud finantspoliitiliste sammude eesmärgi ja mõju selgitamine (loe lähemalt peatükis „Finantsstabiilsuse tagamine“ lk 32).

VALIK EUROOPA LIIDU NÕUKOGU 2006. AASTAL PÄEVAKORRAS OLNUD OLULISEMADEST TEEMADEST

Euroopa Liidu majandusolukord. Eesti Pank keskendus oma kommentaarides eelkõige Eesti ja teiste ERM2 riikide majanduspoliitika teemadele, sh eelarve pikaajaline jätkusuutlikkus, inflatsioon ja struktuuripoliitika, laenu- ja kinnisvaturu areng ning selle mõju majandusele.

Euroala laienemine. Selle raames toimus majandusarengu hindamine riikide lähenemisaruanetes ja Maastrichti kriteeriumide tõlgendamine. Kogu ELi huvides on, et euroala laienemine toimuks kooskõlas ELi asutamislepingu sätetega ja järgitaks ühtseid reegleid. Vastasel korral kannataks euro kui rahvusvahelise reservvaluuta usaldusväärsus.

Toetades ühtset lähenemist, osales Eesti Pank koos Rahandusministeeriumiga samas aktiivselt arutelus Maastrichti lepingu inflatsioonikriteeriumi majanduslikult mõtestatud tõlgendamise üle. Samuti tuli 2006. aasta jooksul mitmel kohtumisel üksikasjalikult selgitada õigusliku ühildumise kriteeriumi täitmist Eestis, misjärel Eesti oli 2006. aasta lõpuks ainuke euroalaväline Euroopa Liidu riik, kes täitis kõiki õiguslikke nõudeid euro kasutuselevõtuks.

Maastrichti lepingu hinnastabiilsuse kriteeriumi rakendamine kujunes 2006. aastal üheks Euroopa Liidu Nõukogu ja selle allstruktuuride peamiseks arutlusteemaks.

Eesti Pank koos Rahandusministeeriumiga esitas oma seisukoha kriteeriumi rakendamise tõlgendamise kohta ning Eesti-sarnaste kiiresti arenevate siirdemajandusega riikide probleemidest kriteeriumi täitmisel. Nii EFC istungil kui ka oktoobrikuisel ECOFINi kohtumisel jõuti järeldusele, et hinnastabiilsuse kriteeriumi rakendamist ei muudeta. Seetõttu lähtuti sügisestes korralistes Euroopa Keskpanga ja Euroopa Komisjoni lähenemisaruanetes hinnastabiilsuse kriteeriumi tõlgendamisel senisest praktikast.

Euroopa Liidu finantssüsteemi stabiilsus

Eesti Pank juhtis oma kommentaarides ning selgitustes tähelepanu Eesti ja Eestiga sarnaste ELi riikide finantsarengu eripäradele, keskendudes eelkõige kiire laenukasvu ja välisvaluutalaenude teemadele. Eraldi vaadeldi kiire kasvu põhjusti ja sellega seotud riske.

Euroopa Liidu finantsjärelevalveasutuste piiriülene koostöö ja tööjaotus

Eesti finantssüsteemi eripärast tulenevalt on meie jaoks eriti oluline piiriülese järelevalvekoostöö parandamine (loe lähemalt peatükis „Finantsstabiilsuse tagamine“ lk 32).

Euroopa Liidu finantsteenuste poliitika aastateks 2005–2010.

Eesti Pank pööras tähelepanu Euroopa ühtse kapitalituru väljakujundamiseks tehtavatele ettevalmistustele, sealhulgas 2006. aasta aruteludes väärtipaberiarvelduste üleeuroopalise raamistiku väljakujundamiseks. Eesti Pank toetas turuosaliste kokkulepetel põhinevat raamistikku, osutades samas selle lahendusega kaasnevatele riskidele (loe lähemalt peatükis „Finantsstabiilsuse tagamine“ lk 32).

Euroopa Liidu ühiseisukoht Rahvusvahelise Valuutafondi (RVF) küsimustes

Eesti Pank vastutab Eesti suhete eest Rahvusvahelise Valuutafondiga. Seetõttu osales keskpank aktiivselt 2006. aastal peetud aruteludes RVFi kvootide ja esindatuse ning liikmesriikide majanduspoliitika seire tugevdamise teemadel, samuti RVFi rahvusvahelise rahandus- ja finantskomitee (IMFC) kevad- ja sügiskoosolekutel esitatavate Euroopa Liidu ühiseisukohtade täpsustamisel.

Euromündid. Eesti Pank jälgis tähelepanelikult euromüntide heakskiitmise ja taaskasutamise praktika ning meenemüntide väljaandmisega seonduvaid arutelusid ja nõustas ses küsimuses Rahandusministeeriumi kolleege.

Statistika. Eesti Pank on juba pikki aastaid toetanud statistika heade tavade väljatöötamist ja rakendamist. 2006. aastal pälvis tõsist tähele-

panu kokkulepitud tegevusjuhendi rakendamise järelevalve. Eesti jaoks on oluline, et statistika kvaliteet oleks kõigis ELi riikides ühtlane. Samuti toetas keskpank statistika kogumiseks, töötlemiseks ja avaldamiseks kuluva ressursi võimalikult tõhusamat kasutust konkreetsete prioriteetide sätestamise kaudu (loe lähemalt peatükis „Statistikaalane tegevus“ lk 37).

Praegu on käimas ettevalmistused RVFi toimimisaluste muutmiseks. 2006. aastal Singapuris peetud aastakoosolekul otsustasid liikmesriigid ellu viia liikmesriikide **kvootide¹ ja hääleõiguse² reformi**. See tähendab liikmesriikide kvootide arvutamise valemi lihtsustamist, alaesindatud liikmesriikide kvootide suurendamist ja baashääle³ rolli suurendamist ning toob kaasa RVFi põhikirja muutmise. See eeldab paljudes liikmesriikides, kaasa arvatud Eestis, parlamendi heakskiitu.

Eesti Panga president on RVFi kõrgeima otsustusorganiga, **aktsionäride nõukogu** liige ehk Eesti kuberner ning Rahandusministeeriumi kantsler on aktsionäride nõukogu asendusliige ehk Eesti asekuuberner. Mõlemad osalevad igal aastal RVFi aastakoosolekul. Kaks korda aastas (aprillis ja septembris) koguneb aktsionäride nõukogu nõuandev organ – **rahvusvaheline rahandus- ja finantskomitee** (IMFC).

Igapäevane koostöö RVFIGa toimub eelkõige Eestit esindava **Põhja- ja Baltimaade valijaskonna** kaudu. See koondab kaheksa riiki (Eesti, Island, Leedu, Läti, Norra, Rootsi, Soome ja Taani), kes valivad ühise esindaja RVFi direktorite nõukogusse. Alates 2006. aasta jaanuarist on valijaskonna direk-

tor Soome esindaja Tuomas Saarenheimo. Fondi igapäevases otsustusprotsessis osalemiseks kooskõlastab valijaskond nende kaheksa riigi seisukohad direktorite nõukogus käsitletavais küsimustes.

Põhja- ja Baltimaade huvifääri kuuluvaid teemasid ja nendega seotud probleeme arutatakse kaks korda aastas valijaskonna rahandus- ja finantskomitees (NBMFC). Komiteesse kuulub igast valijaskonna riigist valitsuse ja keskpanga esindaja. Kord aastas toimuvad ka valijaskonna koordineerimistöös igapäevaselt osalevate ekspertide (koordinaatorite) kohtumised.

Eesti ja Islandi keskpanga koostöös valmis 2006. aastal analüüs RVFi artikkel IV raames läbi viidavate majanduspoliitiliste konsultatsioonide kvaliteedi ja efektiivsuse kohta Põhja- ja Baltimaade valijaskonna riikides. Analüüsimaiks Põhja-Balti regiooni finantssektori tihedat lõimumist, viis RVF läbi eraldi seireprojekti. Selle raames toimus üks seminar ka Tallinnas. Projekti tulemused avaldatakse 2007. aasta esimesel poolel.

RVFi ja Eesti seirealase koostöö raames toimus 2006. aastal kaks RVFi esindajate visiiti Eestisse.

¹ Kõigil RVFi liikmesriikidel on fondis kvoot ehk osalus, mis on väljendatud RVFi arveldusühikutes (SDR) ja mis arvutatakse keerulise valemite süsteemi abil, milles kasutatakse erinevate kaaludega peamiselt kolme näitajat (SKP, valuutareservid, jooksevkonto tehingute maht ja muutlikkus).

² Iga riigi hääleõigus RVFis kujuneb baashääle arvu ja riigi kvoodi suuruse alusel.

³ Igal RVFi liikmesriigil on vastavalt RVFi põhikirjale 250 baashäälet.

Aprillis leidis aset Eesti uue missioonijuhhi Franciszek Rozwadowski tutvumisvisiit. Augustis toimusid tavapärased, RVFi põhikirja IV artiklist tulenevad majanduspoliitilised konsultatsioonid. Nende põhjal valminud põhiaruanne ja eriteemade raport Eesti majanduse kohta avaldati pärast selle arutelu 2006. aasta novembris RVFi direktorite nõukogus nii RVFi kui Eesti Panga veebilehel. 2007. aastal toimub RVFi visiit Eestisse mai alguses.

Koostöö reitinguagentuuridega

Riigireiting, täpsemalt krediidireiting, on riikide laenu- maksmise suutlikkuse analüüsimisele spetsialiseerunud rahvusvaheliste (era)agentuuride hinnang valitsus-

se võimele ja taatele pikaajalised välislaenu õigeaegselt tagasi maksta. Kaudselt on riigireiting riigi majanduse ja majanduspoliitika usaldusväärsuse mõõdu- puu. Riigireitingust sõltub suurel määral see, kui kõrge intressimääraga on võimalik välisurult laenu võtta.

Eesti saab alates 1997. aastast riigireitingu hinnanguid kolmelt peamiselt üleilmselt reitinguagentuurilt: Moody's Investors Service, Standard&Poor's ja FitchRatings. Eesti Pank korraldab Eesti riigi suhteid reitinguagentuuridega. See hõlmab kord aastas toimuvaid reitinguviisiite ning jooksvat suhtlust analüütikutega.

VALIK RAHVUSVAHELISE VALUUTAFONDI FOORUMITEL 2006. AASTAL KÄSITLETUD TEEMASID

Euroopa Liidu uute liikmesriikide majandusareng

Üks foorumi teemasid oli Eesti ja teiste kiirelt kasvavate ning Euroopa Liidu keskmisele elatusastele lähenevate riikide majandusarengu eripärade ning fikseeritud kursiga riikide inflatsiooni ja jooksevkonto arengutrendide selgitamine.

Eesti Pank on nendes küsimustes kohtunud RVFi analüütikutega, esitanud järjepidevalt oma kommentaare RVFi koostatava maailma majandusväljavaadete raporti (*World Economic Outlook*), aga ka konkreetsete RVFi uurimistööde osas ning kutsunud RVFi esindajaid tutvustama oma seisukohti Eesti majanduspoliitikat puudutavatel teemadel. 2006. aasta juunis toimus Tallinnas RVFi Euroopa osakonna asedirektori Susan Schadleri ettekanne Kesk- ja Ida-Euroopa riikide kasvuväljavaadetest.

RVFi 2006. aastal heaks kiidetud uus strateegia

Eesti jaoks on oluline RVFi kvootide ja hääleõiguse jaotus. Praegu kehtiv Eesti kvoot on kvoo-

divalemi alusel arvatavast umbes 80% madalam. Käimasolev diskussioon baashäälte rolli suurendamise üle toetab samuti väiksemate ja keskmisest vaesemate riikide hääleõiguse tugevnemist.

RVFi halduskulude rahastamispõhimõtete muudatused

Plaanitavad muudatused võivad tuua kaasa senisest erinevate põhimõtete kehtestamise liikmesriikide vahendite kaasamisel. Põhja- ja Baltimaade valjaskonna liikmena on Eesti toetanud fondi eelarve nullprotsendilist reaalkasvu ning erinevate tegevusvaldkondade selgemat rahastamist.

Liikmesriikide majanduspoliitika seire

Selles valdkonnas seisab lähiajal ees rida olulisi muutusi, mis mõjutavad kõigi liikmesriikide suhteid fondiga. Eesti vaatepunktist on oluline nii see, kuidas määratletakse välisstabiilsust vahetuskursipoliitika seire aluste muutmisel, kui ka see, kas ja kuidas hakatakse seadma seirepoliitika keskmise perioodi eesmärke ning milliseid muudatusi võetakse ette finantssektori seire ajakohastamiseks.

Kriiside ennetamine

2006. aastal tuli suhteliselt palju tegelda tärkavatelt turgudelt lähtunud sooviga täiendada fondi krediitliinide nimistut suuremahulise instumendiga, mis võimaldaks toetada kriisien-

netust. Eesti hinnangul on oluline, et krediitliini oleks võimalik kasutada vaid tugeva majanduspoliitikaga riigil ning et vajadusel oleks võimaldatav fondipoolne finantsabi väga kiiresti kättesaadav.

EESTI-SISENE KOOSTÖÖ

Eesti Panga eksperdid ja juhid osalevad paljudes Eesti-sisestes koostööorganites (vt tabel 2).

Riigisisese kõrgetasemelise koostöö näitena võib nimetada Eesti Panga algatusel kord kvartalis toimuvaid nn neljapoolseid kohtumisi, kus keskpanga, Rahandusministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning peaministri büroo ja presidendi kantselei ametnikud arutlevad erinevatel aktuaalsetel majanduspoliitilistel teemadel: räägitakse majandusolukorrast, kinnisvaraturu arengust, eelarvestrateegiast, finantsstabiilsusest, Eesti tööturu olukorrast jms.

Iga kuue kuu tagant vahetub Euroopa Liidu eesistujariik. See avaldab mõju ka **ELi-suunalise tegevuse riigisisesele koordineerimisele**, sest uueks eesistumisperioodiks täpsustatakse alati ka riigi poliitilised prioriteedid ning lühiajalised eesmärgid. Valitsuse pikaajalised eesmärgid on kinnitatud kolmeaastases raamprogrammis Eesti üldiste eesmärkide elluviimiseks Euroopa Liidus. Euroopa Liidu otsustusprotsessides osalemise Eesti-siseseks koordineerimiseks on loodud Euroopa Liidu koordinatsioonikogu (KOK), mille

töös osaleb ka Eesti Pank. KOKi tegevus hõlmab Euroopa Liidu õigusaktide ülevõtmise koordineerimist, valitsusele esitatavate seisukohtade arutelu, eri ametkondade vaheliste probleemide lahendamist ning teabevahetust Euroopa Liiduga seonduvates küsimustes.

Tavaliselt valmistuvad Eesti Panga eksperdid pangavälistes töörühmades osalemiseks ette **pangasisestel seminaridel ja ajurünnakutel**. Näiteks 2006. aasta kevadseminaril Kuressaares käsitleti Eesti majanduse konkurentsivõime küsimusi ning sügisseminaril Jänedal Eesti kinnisvaraturu arengut.

Koostöö Vabariigi Presidendi kantseleiga Eesti Panga juhatuse liikmed on saatnud Vabariigi Presidendi mitmetel riigivisiitidel. 2006. aastal külastati Lätit, Gruusiat ja Portugali. Riigivisiitide raames peetud Eesti Panga esindajate kõned on kättesaadavad Eesti Panga veebilehelt.

Koostöö Rahandusministeeriumiga Peale igapäevase koostöö õigusaktide väljatöötamisel, rahvusvahelisel suhtlemisel ja muudes valdkondades korraldati 2006. aastal üle kolme aasta taas Eesti

Tabel 2. Eesti Panga osalemine Eesti-sisises koostöös

<ul style="list-style-type: none">• Euroopa Liidu Koordinatsioonikogu• Lissaboni protsessi töögrupp• Finantsteenuste seadusandluse töögrupp• Rahapesu tõkestamise koordinatsioonikomisjon• Arengukoostöö töörühm• Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) siseriikliku koordinatsiooni töögrupp• Töögrupp Bulgaaria ja Rumeenia ELiga ühinemislepingu koostamise riigisiseseks koordineerimiseks• Töögrupp Eesti esindamiseks Euroopa Komisjonis, Euroopa Kohtus ja esimese astme kohtus vajalike Eesti seisukohtade väljatöötamiseks• Euroopa Liidu edasise laienemisega tegelev töörühm
--

Panga ja Rahandusministeeriumi ühisseminar, kus mõlema institutsiooni esindajad esitasid oma arusaama Eesti majanduse arenguväljavaadetest ning kus tutvustati eelarve-, maksu- ja kinnisvaraturgu puudutavaid uuringuid. Mõlema asutuse hinnangul peaks selline dialoog toimuma vähemalt kord aastas.

Koostöö Finantsinspeksiooniga

2006. aasta lõpus sõlmiti kolmepoolne koostööleping, kuhu on peale Eesti Panga ja Finantsinspeksiooni kaasatud ka Rahandusministeerium. Koostööleping täpsustab ametkondadevahelise tööjaotuse finantskriiside haldamisel. Siseriiklikud kriisihaldusalased koostöölepingud on Euroopa Liidu kriisihaldusraamistiku oluline osa.

Tihe koostöö Eesti Panga juures asuva Finantsinspeksiooniga on keskendunud eelkõige finantsüsteemi arengu jälgimisele, finantssektori määrustikku puudutavale diskussioonile ning pal-

jus ka rahvusvahelisele koostööle. Viimase puhul on koostöö Eesti Panga ja Finantsinspeksiooni vahel samasugune nagu Eesti Panga koostöö Rahandusministeeriumiga: vajadusel tehakse ühiseid ettevalmistusi välismaiste ekspertidega (nt Rahvusvahelise Valuutafondi või reitinguagentuuride ametnikega) kohtumisteks või Euroopa Liidu institutsioonide kohtumistel osalemiseks.

Koostöö Eesti Pangaliidu ja pankadega

Regulaarsed kohtumised Eesti Pangaliidu liikmete ehk Eestis tegutsevate kommertsbankade kõrgetasemeliste esindajatega on aluseks koostööle ja infovahetusele erasektoriga. Kommertsbankade eksperdid kohtuvad Eesti Panga erinevate osakondade esindajatega ka tihedamini, et täpsustada Eesti panganduse infrastruktuuri arendamise- ja seotud tehnilisemaid küsimusi. Siinkohal tuleb esile tuua makse- ja arveldussüsteemide suunalist koostööd.

EUROVALMIDUSE HINDAMINE 2006. AASTAL – LÄHENEMISARUANDED¹

2006. aasta kevadel ja talvel andsid Euroopa Komisjon ja Euroopa Keskpank hinnangu rea ELi liikmesriikide² valmidusele võtta kasutusele ühisraha euro ja ühtne rahapoliitika. Hinnangu aluseks on Euroopa Liidu lepingu sätted, nn Maastrichti kriteeriumid, mille jätkusuutlik täitmine näitab riigi majandusolukorra, majanduspoliitika ja õigustiku sobivust eurole üleminekuks ehk seda, kas nendes valdkondades on olukord piisavalt lähedane euroala omale.

Nende hinnangute ehk lähenemisaruannete põhjal edastab Euroopa Komisjon Euroopa Liidu Nõukogule rahandus- ja majandusministrite koosseisus (ECOFIN) ja Euroopa Ülemkogule oma nägemuse selle kohta, millised liikmesriigid

on valmis euroalaga ühinema. Ainukeseks euroalaga liitumiseks valmis olevaks tunnistati Sloveenia, kus võeti euro kasutusele 2007. aasta jaanuarist.

Lähenemisaruannete aluseks on Maastrichti kriteeriumid, mille täitmine peaks tagama Euroopa rahaliidu sujuva toimimise, sealhulgas võimaluse hoida ühtse rahapoliitika vahenditega stabiilset hinnataset.

Hinnastabiilsuse hoidmist võimaldavat rahaliidu keskkonda iseloomustab:

- range eelarvepoliitika (valitsussektori eelarve puudujääk ei tohi ületada 3% ja võlg 60% SKPst);

¹ Lähenemisaruanded on kättesaadavad Euroopa Komisjoni veebilehel http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/convergencereports_en.htm ja Euroopa Keskpanka veebilehel <http://www.ecb.int/pub/convergence/html/index.en.html>.

² Eesti, Küpros, Leedu, Läti, Malta, Poola, Rootsi, Slovakkia, Sloveenia, Tšehhi ja Ungari.

- madal inflatsioonimäär (ei tohi ületada rohkem kui 1,5 protsendipunkti võrra kolme madalaima aasta keskmise³ inflatsioonimääraga ELi riigi keskmist);
- madal pikaajaline intressimäär (riigi pikaajaliste võlakirjade intressimäär ei tohi ületada kolme madalaima inflatsioonimääraga riigi keskmist rohkem kui 2 protsendipunkti võrra);
- stabiilne vahetuskurss, mida hinnatakse vähemalt kahe aasta jooksul, mil riik osaleb vahetuskursimehhanismis ERM2.

Lisanduvad õiguslikud eeltingimused sisaldavad eelkõige keskpanga eesmärkide vastavust Euroopa Keskpanga eesmärkidele ning keskpanga iseseisvust.

2006. aastal kevadel hinnati Leedu ja Sloveenia eurovalmidust ning sügisel ülejäänud euroalaväliste riikide oma. Kui Sloveenia vastas hinnangu andmise ajaks kõikidele tingimustele, siis Leedu puhul osutus takistuseks nõutud tasemest veidi kõrgem inflatsioon – inflatsioonikriteerium oli kevadel 2,6%, kuid Leedus tõusid hinnad aasta keskmisena 2,7%. Leedu väljajäämine tekitas Euroopa Liidus elava arutelu inflatsioonikriteeriumi põhimõttelise sobivuse üle kiiresti areneva majandusega riikide hinnastabiilsuse hindamiseks. Kuna üksmeelele ei jõutud, eelistati jätkata senise kriteeriumiga, et tagada eri aegadel euroalaga ühinenud riikide võrdne kohtlemine.

Sügiseste lähenemisaruannete tulemustest annab ülevaate tabel a, kus roosal taustal toodud näitajad tähistavad kriteeriumi täitmist. Sügisel hinnati ka Eestit, kes osutus siis kõige paremini kriteeriumidele vastavaks riigiks: täidetud olid kõik tingimused peale inflatsioonikriteeriumi.

Eesti aasta keskmine inflatsioonimäär ulatus sügisel 4,3%ni.

Järgmised euroalaga liitumise kandidaadid on Küpros ja Malta, kelle kohta valmivad lähene misaruanded mais ja langetatakse otsus juunis-juulis. Selleks ajaks on need riigid eeldatavasti täitnud kõik tingimused, sealhulgas osalenud kaks aastat ERM2s.

EUROLE ÜLEMINEKU TÄHTAJA KÜSIMUS

Inflatsiooni kiirenemise tõttu muutus 2006. aasta kevadel üha küsitavamaks Eesti eurole ülemineku esialgne tähtaeg – 1. jaanuar 2007. Kuna euro on Eesti avalikkusele väga tähtis teema, tuli võimalikult selgelt teavitada ka tähtajaga seonduvast. Aluseks olid eri institutsioonide, nagu Rahandusministeeriumi, Eesti Panga ja Euroopa Komisjoni prognoosid. Aprilli lõpus avaldatud Eesti Panga kevadprognoos andis lootust, et Eesti täidab Maastrichti inflatsioonikriteeriumi 2007. aasta esimesel poolel. Ühtlasi viis valitsus eurole ülemineku tähtaja 1. jaanuarile 2008, millest avalikkust kohe ka teavitati.

Rahandusministeeriumi 22. augustil avaldatud prognoos näitas, et Eesti inflatsioonitase on seni eeldatust kõrgem. Eesti Panga president Andres Lipstok märkis tookord pressis, et tarbijahindade kasvu tõttu on raskendatud ka Eesti liitumine euroalaga 2008. aastal ning lisas, et valitsuse ja keskpanga eesmärk on siiski võtta euro kasutusele niipea kui võimalik.

8. novembril tutvustas Eesti Pank uut sügisprognoosi. Prognoosi esitlus aitas luua selgust euroga liitumise osas (avalikkus sai selge signaali, et

³ Selle inflatsioonimäära ja Eesti Statistikaameti regulaarselt avaldatava inflatsioonimäära vahele ei saa päriselt võrdusmärki asetada, sest arvutusmeetodid on kummalgi juhul veidi erinevad.

2008. ja tõenäoliselt ka mitte 2009. aastaga pole enam võimalik arvestada).

Eesti valitsus kinnitas peatselt samuti, et eesmärk on liituda euroalaga niipea kui võimalik,

kuid täpset tähtaega ei fikseeritud. Igal juhul saab eurole ülemineku täpne kuupäev teatavaks vähemalt 12 kuud enne ühisrahale üleminekut, et riik ja erasektor saaksid vajalikud ettevalmistused lõpule viia.

Tabel a. 2006. aasta sügisel koostatud lähenemisaruannete tulemused

Riik	Inflatsioon (2,8%)	Pikaajaline intressimäär (6,2%)	Vahetuskursi kriteerium (sh ERM2)	Valitsussektori eelarve (kuni -3% SKPst)	Valitsussektori võlg (60% SKPst või alanev)	Seaduste ühilduvus
Eesti	4,3%	4,1%	jah (28.06.04)	+2,3%	4,5%	jah
Küpros	2,3%	4,1%	ei (02.05.05)	-2,3%	69,2% ↓	ei
Leedu	2,7%*	3,7%**	jah (28.06.04)	-0,5%	18,7%	jah
Läti	6,7%	3,9%	ei (02.05.05)	+0,1%	12,1%	ei
Malta	3,1%	4,3%	ei (02.05.05)	-3,2%	74,2% ↓	ei
Poola	1,2%	5,2%	ei	-2,5%	42,0%	ei
Rootsi	1,5%	3,7%	ei	+2,0%	50,4%	ei
Slovakkia	4,3%	4,3%	ei (28.11.05)	-3,1%	34,5%	ei
Sloveenia	2,3%*	3,8%**	jah (28.06.04)	-1,8%	29,1%	jah
Tšehhi	2,2%	3,8%	ei	-3,6%	30,4%	ei
Ungari	3,5%	7,1%	ei	-7,8%	61,7% ↑	ei

* Leedu ja Sloveenia aruande kirjutamise ajal oli inflatsioonikriteerium 2,6%.

** Leedu ja Sloveenia aruande kirjutamise ajal oli pikaajalise intressimäära kriteerium 5,9%.

AVALIKUD SUHTED JA KOMMUNIKATSIOON

Keskpankade kommunikatsiooni põhieesmärk on suhtlemine finantsturgude ning teiste oluliste sihtrühmadega. Turud jälgivad keskpankade kommunikatsiooni ja kujundavad vastavalt väljaantud sõnumitele oma ootusi.

Eesti Panga näol on tegu keskpangaga, kes teutseb valuutakomiteepõhise fikseeritud vahetuskursiga rahasüsteemi raamistikus. Keskpanga kommunikatsiooni eesmärk on toetada omapoolsete sõnumitega Eesti rahasüsteemi, majanduse ja finantssüsteemi stabiilsust. Kommunikatsiooni aluseks on panga strateegilised eesmärgid ning organisatsiooni sisemine arusaam keskpanga rollist.

Eesti Panga kommunikatsioonipoliitika lähtub **järgmistest eesmärkidest**:

- tagada avalikkuse arusaam keskpanga rahapoliitikast ja piisav toetus sellele;
- hoida ja väärtustada kuvandit Eesti Pangast kui pädevast, iseseisvast ja usaldusväärsest institutsioonist, kel on oluline roll riigi majanduspoliitika ja majanduse arengu suunamisel, kelle tegevus on läbipaistev ja kontrollitav ning kes on valmis kõigi ühiskonnagruppidega suhtlema;
- tagada majandusotsuseid toetava taustinfo võimalikult hea kättesaadavus majandusagentidele.

Avalikkuse teavitamise põhimõtted

Keskpanga tegevuses on tähtsal kohal läbipaistvus ja usaldusväärsus avalikkuse silmis. Laiem avalikkus, kuid ka kitsamad sihtrühmad nii Eestis kui välismaal, peavad saama Eesti Pangast regulaarset, piisavalt põhjalikku ja kvaliteetset teavet majanduspoliitika küsimustes. Keskpank peab oluliseks pakkuda infot võimalikult õigeaegselt ning infosaaajale võimalikult mugavalt ja soodsalt. Näiteks on Eesti Panga re-



gulaarsed trükised tellijatele tasuta, neid saavad muu hulgas tasuta kõik maakonnaraamatukogud. Lisaks veebilehel avaldatavale teabele ja erinevatele trükistele saavad huvilised infot Eesti Pangast ka ise küsida. Infopäringuid saab esitada kirja, e-posti ja telefoni teel. 2006. aastal laekus Eesti Pangale 3074 infopäringut, millest 172 registreeriti teabenõudena.

Meediasuhtlus ja avalikud esinemised

Eesti Panga tegevust ja keskpanga majanduspoliitilisi seisukohti kajastavaid kirjutisi, uudistekste, raadio- ja teleuudiseid jms ilmus Eesti meedias 2006. aastal ligikaudu 3500 korda. 2006. aastal pidas Eesti Pank 7 pressikonverentsi ning andis välja 54 pressiteadet ja hulgaliselt kommentaare. Samuti ilmus 17 artiklit.

Nii kodumaine kui ka välismeedia huvitusid eelkõige euro kasutuselevõtust ja Eesti majandusarengust. Päevakorral püsis kiire laenukasv, millega seoses manitses Eesti Pank avalikkust korduvalt ettevaatlikkusele. Aasta lõpus suunas keskpank senisest enam tähelepanu tarbimislaenudele, mille väljaandmise tempo oli märgatavalt tõusnud. Suurt tähelepanu pälvisid Rahvusvahelise Valuutafondi ja reitinguagenduuride arvamused Eesti majanduse kohta, aga ka Eesti tööturu küsimused.

Novembris teavitas Eesti Pank meediat liitumisest euroala arveldussüsteemiga TARGET, mis võimaldab pankade ja teiste finantsasutuste klientidel teha Eesti Panga kaudu kiireid ja turvalisi euromakseid Euroopa Liidus.

Keskpanga esindajad esinesid aasta jooksul arvukatel konverentsidel ja üritustel, kus oli peamiseks teemaks üleminek eurole ja Eesti majandusolukord.

9. septembril toimus Eesti Pangas järjekorras viies lahtiste uste päev, mille teema oli „Tarkus rahaasjades“. Eesmärk oli pakkuda külalistele nii praktilist teavet rahamaailma kohta kui ka meelelahutust. Iseseisvusaalis toimunud loengul „Laenamise riskid: kuidas ennast kaitsta?“ selgitasid Eesti Panga spetsialistid, mida laenamisel silmas pidada.

Vahetult enne lahtiste uste päeva lõi Eesti Pank kaasa joonistuste näituse „Improviseatsioon“ raames toimivas kunstiprojektis „Majad, näidake oma sisu!“. Kunstnikud Flo Kasearu ja Alide Zvorovski projitseerisid ühe öö jooksul Eesti Panga fassaadile Lydia Koidula ja Carl Robert Jakobsoni portreesid.

Eurokommunikatsioon

2006. aastal jätkas Eesti Pank koos teiste riigiasutuste ning erasektori esindajatega eurole ülemineku kommunikatsiooni ettevalmistusi. 2004. aastal valitsuse poolt eurole sujuva ülemineku tagamiseks loodud asjatundjate komisjoni juures tegutsev kommunikatsiooni töögrupp arutas regulaarselt avalikkuse teavitamisega seotud küsimusi ning uuendas kommunikatsioonialast tegevusplaani. 2006. aasta alguses jätkusid tehnilised ettevalmistused eurokampaania alustamiseks. Aasta edenedes tõusis üha enam päevakorda eurole ülemineku tähtaeg, millele tuli riigipoolses kommunikatsioonis tähelepanu osutada.

Kogu aasta vältel olid äärmiselt populaarsed euroteemalised seminarid ja ettekanded, mida keskpanga ja valitsuse esindajad pidasid Eesti eri paigus. Ühtekokku 51 üritusel, mille publik ulatus koolilastest vanemaealisteni, räägiti eurole ülemineku plussidest ning püüti leevendada neid hirme, mida ühiskond ees tuntakse. Viimasel juhul oli põhiline probleem kartus hinnatõusu ees.

Olulisel kohal eurokampaanias on erinevad trükised. Koostöös Euroopa Keskpanga ja Euroopa Komisjoniga levitasid Eesti riigiasutused erinevatele sihtrühmadele mõeldud, eurot tutvustavaid trükiseid. Suvel jõudis Eesti lehetellijateni brošüür „Tere, euro!“. 2006. aastal levitatud trükiste peamine eesmärk oli tutvustada euro kui Euroopa ühiskondade tekkelugu, rahatähtede ja müntide väljanägemist ning anda ettekujutus, kuidas toimub eurole üleminek Eestis. Tähtis koht oli ka teemadel, mis leidsid elavat käsitlemist eelmainitud seminaridel, ehk europlussidel ja miinustel.

Aasta alguses ilmus Eesti Panga ja Eesti Ajalehtede Liidu (EALL) ühisprojektina nn Ajaleheleht, mille tee-

maks oli euro. EALLi algatatud projekt on mõeldud eelkõige noorte hulgas ajalehe lugemise propageerimiseks ja kriitilise lugemise arendamiseks ning iga lehenumber on pühendatud kindlale teemale. Eesti- ja venekeelsena ilmunud ajalehes kajastavad lugude ajakirjanikest autorid euroteemat nii läbi tõsisema kui ka meelelahutusliku prisma. Intervjuudes said sõna tuntud suusataja Jaak Mae, ansambel Vanilla Ninja jt. Ajalehega käisid kaasas harjutused, mida õpilased koolitundides lahendasid. EALL ja Eesti Pank tutvustasid projekti õpetajatele mitmes maakonnas peetud seminaridel.

Veebruaris avanes eurole pühendatud Interneti-lehekülg Euroveeb (euro.eesti.ee). Selle koostaja ja arendaja on Eesti Pank, kuid lehe kontseptsioon ja tehniline platvorm võimaldab ka teistel riigiasutustel lehe täiendamisel osaleda. Samal ajal esitleti ka Rahandusministeeriumi tellitud eurokampaania tunnusmärki „Tere, euro!“, mida kasutatakse eurokampaanias. Euroveebi esimesed tegevuskuud töid hulgaliselt tagasisidet ning vastata tuli paljudele küsimustele.

JUHTIMINE, ORGANISATSIOON JA PERSONALIPOLIITIKA

Eesti Panga juhtimis- ja otsustusorganid ning otsustusprotsessid

Eesti Panga nõukogu

Vastavalt Eesti Panga seadusele on Eesti Panga nõukogu Eesti Panga kõrgeim organ, mis teostab järelevalvet kogu panga tegevuse üle. Eesti Panga nõukogu ainupädevusse kuulub:

- ettepaneku tegemine Vabariigi Presidendile Eesti Panga presidendi ametissenimetamiseks;
- Eesti Panga asepresidentide, Eesti Panga iseseisvate allasutuste ja esinduste juhtide ning siseauditi osakonna juhataja ametissenimetamine ja vabastamine, samuti Finantsinspektsiooni nõukogu¹ kahe Eesti Panga poolt nimetatava liikme nimetamine ja tagasikutsumine Eesti Panga presidendi ettepanekul;
- Eesti Panga põhikirja, Eesti Panga iseseisvate allasutuste ja esinduste põhikirjade ning siseauditi osakonna põhimääruse kinnitamine;
- Eesti Panga eelarve täitmise järelevalve;
- Eesti Panga siseauditorite määramine ja siseauditi tööplaani kinnitamine;
- Eesti Panga sõltumatute audiitorite nimetamine; presidendi ettepanekul Eesti Panga aastaaruande kinnitamine;
- otsuste tegemine uute rahatähtede ja müntide nimiväärtuse ja kujunduse kohta;
- Eesti Panga iseseisvate allasutuste asutamise, reorganiseerimise ja likvideerimise otsustamine Eesti Panga presidendi ettepanekul;
- Eesti Panga nimel Riigikogule esitatavate kirjalike ettepanekute ja muude dokumentide läbi vaatamine ja heakskiitmine.

Eesti Panga nõukogu saab Eesti Panga presidendilt regulaarselt informatsiooni Eesti majanduse,

rahapoliitika, finantssektori olukorra ja keskpanga eelarve täitmise kohta.

Riigikogu nimetas Eesti Panga nõukogu praeguse koosseisu ametisse 17. veebruaril 2004. Sinna kuuluvad Tartu Ülikooli (TÜ) majandusteaduskonna professor **Mart Sörg** (esimees, ametisse nimetatud 12.06.2003), TÜ majandusteaduskonna professor **Raul Eamets**, Tallinna Tehnikaülikooli majandusteaduskonna dekaan **Enn Listra**, Riigikogu liige **Mart Opmann**, poliitik ja äritegelane **Tõnis Palts**, TÜ majandusteaduskonna professor **Jüri Sepp** ja Riigikogu liige **Liina Tõnisson**. Pärast Andres Lipstoki asumist Eesti Panga presidendi ametisse 7. juunil 2005 jäi üks nõukogu liikme koht täitmata kuni 24. jaanuarini 2006, mil asendusliikmeks nimetati Riigikogu liige **Harri Õunapuu**.

Alates 7. juunist 2005 kuni 8. juulini 2006 kuulus ametikoha järgi nõukokku ka Eesti Panga president **Andres Lipstok**, kuid 8. juulil 2006 jõustunud Eesti Panga seaduse muudatuse kohaselt ei ole Eesti Panga president Eesti Panga nõukogu liige.

Eesti Panga president

Eesti Panga nõukogu valis 10. mail 2005 Eesti Panga presidendi kandidaadiks Andres Lipstoki ja tegi Vabariigi Presidendile ettepaneku nimetada Andres Lipstok Eesti Panga presidendiks. Vabariigi President kinnitas Andres Lipstoki ametisse 18. mail 2005. **Andres Lipstok alustas tööd Eesti Panga presidendina 7. juunil 2005.**

Eesti Panga juhatus

Eesti Panga seaduse kohaselt on juhatuse ülesandeks keskpanga töö kavandamine ja korraldamine. Juhatuses esimeheks on oma ametikoha järgi Eesti Panga president. **Eesti Panga juhatusse** kuulusid 2006. aastal president **Andres Lipstok** ning

¹ Finantsinspektsiooni nõukogu koosneb kuuest liikmest, kellest kaks – rahandusminister ja Eesti Panga president – on liikmed ametikoha järgi ja neli on nimetatavad liikmed. Nõukogu esimees on rahandusminister. Nõukogu nimetatavatest liikmetest pooled nimetab ja kutsub tagasi rahandusministri ettepanekul Vabariigi Valitsus ja pooled Eesti Panga presidendi ettepanekul Eesti Panga nõukogu.

asepresidendid Rein Minka, Märten Ross ja Andres Sutt.

Eesti Panga tegevuse **üldjuht** on president **Andres Lipstok**. Tema ainupädevusse kuulub raha- ja panganduspoliitika kujundamise korraldamine ning Eesti Panga tegevuse üldjuhtimine, Eesti Panga nõukogu otsuste täitmise korraldamine ning selleks vajalike meetmete rakendamine, Eesti Panga eelarve kinnitamine, samuti Euroopa Keskpankade Süsteemi ülesannete täitmise korraldamine.

Eesti Panga president annab keskpanga tegevusest aru Riigikogule ja vastab Riigikogus Eesti Panga tegevuse kohta esitatud arupärimistele. Eesti Panga president annab oma tegevusest regulaarselt aru Eesti Panga nõukogule.

President kontrollib asepresidentide tööd ning vastutab juhtimismehhanismide ülevaatamise eest.

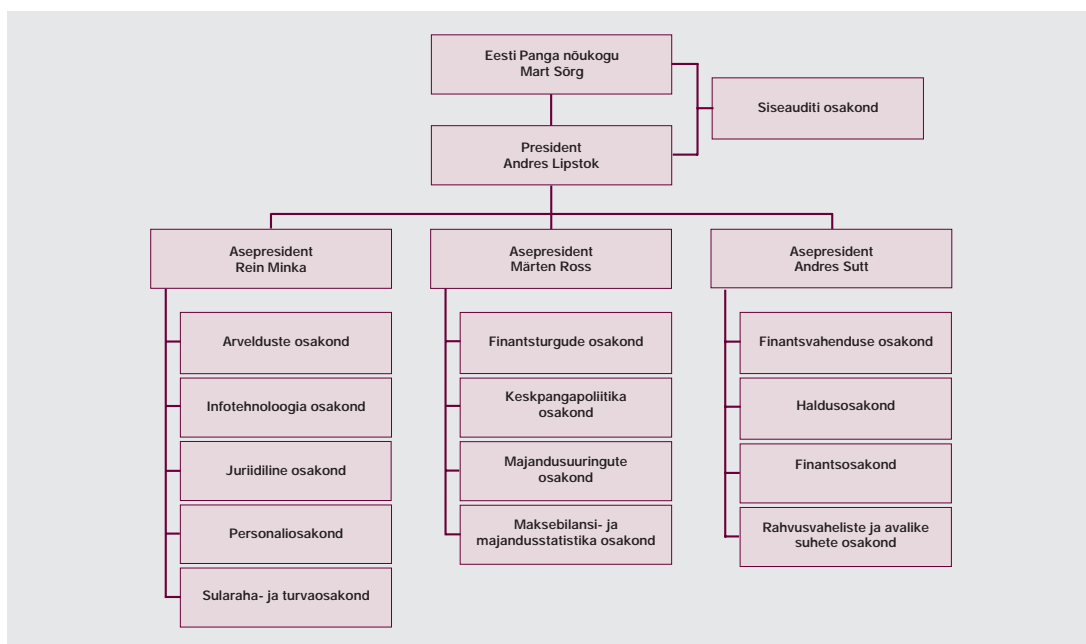
Asepresident Rein Minka vastutab sularaharinglust korraldavate tegevuste koordineerimise ja töö-

keskkonna turvalisuse, Eesti Panga arveldussüsteemi töökindla, kuluefektiivse toimimise ja tervikliku arengu juhtimise, infotehnoloogilise töökeskkonna ja õiguskeskkonna kujundamise ning personali- töö eest.

Asepresident Andres Sutt vastutab Eesti Panga rahvusvaheliste ja avalike suhete, finantssektori poliitika väljatöötamise ja elluviimise, finantssektorit käsitleva teabe kogumise, käitlemise ja avaldamise koordineerimise, makse- ja arveldussüsteemide ülevaatamise, samuti Eesti Panga finantsarvestuse ja -aruandluse ning sisemise asjaajamise ja füüsilise töökeskkonna eest.

Asepresident Märten Ross vastutab rahapoliitiliste otsuste ettevalmistamise ja täideviimise, Eesti Panga finantsvarade juhtimise, riikliku statistika kogumise, koostamise ja avaldamise koordineerimise ning majandusuuringute ja majandus- alase täiendõppega seotud tegevuste koordineerimise eest.

Joonis 1. Eesti Panga organisatsiooniskeem seisuga 31. detsember 2006



Rahapoliitika komitee

Raha-, majandus- ja finantssektoripoliitika seisukohtade väljatöötamiseks ja Eesti Panga tegevuse kooskõlastamiseks on keskpangas moodustatud alaline rahapoliitika komitee.

Eesti Panga rahapoliitika komitee koosseisu kuulusid 2006. aastal panga juhatuse liikmed president **Andres Lipstok** ning asepresidendid **Rein Minka**, **Märten Ross** ja **Andres Sutt** ning finants-turgude osakonna juhataja **Janno Luurmees**, keskpangapoliitika osakonna juhataja **Ilmar Lepik** (kuni 8. november 2006), rahvusvaheliste ja avalike suhete osakonna juhataja **Tanel Ross**, sularaha- ja turvaosakonna juhataja **Rait Roosve** ning finantsvahenduse osakonna juhataja **Sven Meimer**.

Finantsinspeksioon

Eesti Panga juures tegutseb **Finantsinspeksioon**². Finantsinspeksiooni tegevuse eesmärk on suurendada Eesti finantssektori stabiilsust, usaldusväärsust ja läbipaistvust, samuti aidata kaasa Eesti finantssektori efektiivsuse suurenemisele, süsteemsete riskide vähendamisele ning finantssektori kritegelikel eesmärkidel ärakasutamise tõkestamisele. Finantsjärelvalve tegevuse eesmärk on kaitsta klientide ja investorite huve nende vahendite säilimisel ning seeläbi toetada Eesti rahasüsteemi stabiilsust.

Finantsinspeksiooni tööd juhhib juhatuse eesotsas juhatuse esimehe Raul Malmsteiniga. Finantsinspeksiooni tööd kavandab nõukogu eesotsas nõukogu esimehega, kelleks on ametikoha järgi rahandusminister, 2006. aasta lõpu seisuga Aivar Sõerd. Finantsinspeksiooni nõukogu koosseisu kuuluvad ka Eesti Panga president Andres Lipstok ja asepresident Andres Sutt.

EESTI PANGA JUHTIMISSÜSTEEMI JA TÖÖKORRALDUSE ARENDAMINE 2006. AASTAL

Strateegiline juhtimine

Strateegilise juhtimise arendamisel jätkati 2001. aastal valitud teed, mille suunaks on panga arendusprioriteetide ja rutiinsete tööde täpsem kirjeldamine kolmeaastasest vaates ja nende teostamiseks vajaliku inim- ja rahalise ressursi täpsem plaanimine. 2006. aastal pöörati suuremat tähelepanu ka panga protsessikeskse eelarvevaate väljatöötamisele. Tööjõu vajaduse täpsemale plaanimisele on kaasa aidanud panga juhtimissüsteemi arendamine, eriti töötajatepoolne tööaja kasutamise arvestus.

2005. aastal kinnitas panga juhatuse **Eesti Panga juhtimissüsteemi**, milles on omavahel seotud erinevad juhtimistegevused, määratletud nende tegevuste omavahelised seosed ja tegevuste eest vastutajad. 2006. aastal jätkati juhtimissüsteemi terviklikku juurutamist. Uute arendustöödega ei alustatud, andmaks aega uuendustega kohanemiseks. Käivitusid ettevalmistused väärtustepõhise juhtimise elementide toomiseks juhtimissüsteemi ning toimusid esimesed sellega seotud ülepangalised üritused. Suuremad arendustööd selles vallas ootavad ees 2007. aastal.

Tööd jätkati ka finants- ja juhtimisarvestuse arendamisel. 2006. aasta alguses toimus üleminek eurosüsteemi keskpankadele kohustuslikele finantsarvestuse ja -aruandluse standarditele. Samuti loodi kontrolleri funktsioon, mille ülesandeks on muu hulgas säästliku ja tõhusa ressursikasutuse jälgimine ning juhtimisotsustusi toetavate andmete esitamine.

Juba kuuendat aastat peeti pangas arenguevestlusi. Eesmärk on vaadata juhtide ja töötajate vahelises vestluses üle olulisemad koostöökokkulepped ning plaanida töö- ja arenguülesandeid. Ühesuunaliste vestluste vältimiseks oli arenguevestluste reglemendis kindel koht ka tagasiside andmiseks ja ettepa-

² Vt Finantsinspeksiooni seaduse § 4.

nekute tegemiseks nii osakonna kui panga töökorralduse ning strateegiliste suundade kohta.

Protsessijuhtimine

2006. aastal ei tehtud panga protsessijuhtimises suuremaid arendustöid. Pigem keskenduti olemasolevate protsesside parendamisele ja korraliste parendustööde paremale lõimimisele Eesti Panga juhtimissüsteemi.

Bureau Veritas Eesti OÜ kinnitas auditi käigus sularaha- ja turvaosakonnale 2002. aastal omistatud ISO 9001:2000 kvaliteedisertifikaadi kehtivust. Kvaliteedisertifikaat kinnitab Eesti Panga sularaha menetlemise ja selle turvamise protsesside vastavust standardis kehtestatud nõuetele.

Riskijuhtimine

Eesti Pank on käivitanud panga kõiki funktsioone hõlmava riskijuhtimise, mille eesmärk on vähendada juhusliku iseloomuga sündmuste kahjulikku mõju panga eesmärkide saavutamisele. Riskijuhtimise paremaks korraldamiseks pangas kinnitas panga juhatus 2006. aastal **riskijuhtimise raamistiku** ja võttis tööle täiskohaga panga **riskijuhi**.

Riskijuhtimine on korraldatud kahel tasandil. Strateegilisel tasandil tehakse otsuseid panga riskiprofiili suhtes protsesside, osakondade, riskiklasside ja suuremate riskide lõikes. Strateegilise riskijuhtimise tulemuseks on pikemaajaline kava Eesti Panga riskiprofiili muutmiseks. See on aluseks panga strateegilise plaani täiendamisel ja taktikaliste otsuste tegemisel.

Taktikalise riskijuhtimise tasandil otsustatakse konkreetsete riskijuhtimismeetmete rakendamise üksustes.

Ulatuslikum riskide täpsustamine toimub kaks korda aastas, kui kõik panga üksused esitavad aruanded riskide realiseerumise kohta. Esimene riskide realiseerumise aruanne esitati 2006. aasta teise poole kohta. Aruannete põhjal analüüsib riskijuht riskide taset ja korrigeerib vajadusel koostöös ük-

suste juhtide ja spetsialistidega hinnanguid riskide realiseerumise tõenäosusele ja mõjudele.

Riskijuhtimisprotsess läbitakse täies mahus üks kord aastas sünkroonselt panga strateegilise planeerimisega tsüklina. Riskide tuvastamisel ja maandamisel on olulisteks sisenditeks ka regulaarselt toimuv protsesside ülevaatamine ja teostatud auditite aruanded.

e-Eesti Pank 2006

2006. aastal jätkus 2003. aastal kinnitatud dokumendi- ja teabehalduse ning asjaajamise arengustrateegia (e-Eesti Pank) elluviimine. e-Eesti Panga põhisisuks on etapiviisiline üleminek elektroonsele asjaajamisele ning parimale rahvusvahelisele kogemusele vastava dokumendiloome ja -halduse süsteemi ülesehitamine.

2006. aastal viidi dokumendi- ja teabehalduse ning asjaajamise valdkonnas ellu järgmised arendused:

- digitaalsete töövoogude rakendamine presidendid, juhatuse ja siseauditi otsuste ning korralduste jäädvustamiseks, edastamiseks ja menetlemiseks;
- dokumendihalduse riskianalüüsi läbiviimine ning analüüsitulemuste tutvustamine;
- dokumendiregistrite struktuuri ja metaandmete korrastamine ja uuendamine;
- Eesti Panga äriprotsessipõhise e-toimikute struktuuri ettevalmistamine;
- täiendavate dokumendiotsinguvahendite loomine e-toimikute tarvis;
- e-dokumentide elutsükli juhtimise rakenduse evitamine.

Tehtu tulemusel muutus Eesti Panga asjaajamine kiiremaks ja läbipaistvamaks. Suurenes protseduuride ratsionaalsus, panga ressursse kasutati efektiivsemalt.

Eesti Panga Sakala 6 hoone renoveerimine

Tulenevalt vajadusest tagada Eesti Panga side- ja infotehnoloogiliste süsteemide ning sularahavedude logistika turvalisus tegi Eesti Panga juhatus



2005. aastal otsuse korraldada Sakala 6 hoone renoveerimine vastavalt Arhitektuuribüroo Schults ja partnerid OÜ koostatud projektile. Ehitustööde läbiviijaks sai hankekonkursi võitnud AS Merko Ehitus. Renoveeritud hoone hõlmab kokku 1647 ruutmeetrit bürooruume ja euro tulekuks ettevalmistatud tehnilisi pindasid.

EESTI PANGA PERSONALIPOLIITIKA

Eesti Panga personalipoliitika eesmärk on tagada pangale tema peaesmärkide täitmiseks vajalike töötajate värbamine, nende arendamine ja koolitus, töötajate motiveerimine ning õiglane tasustamine.

Töötajad

Töötajate värbamisel eelistatakse sisekonkursi, mille peamine eesmärk on motiveerida töötajaid pangasisese karjääri abil. Väliskonkursi kasutatakse sisekonkursi ebaõnnestumisel või siis, kui vajatakse keskpanga omast erineva kogemusega töötajat. Juhtide ja teiste vastutusrikaste ametikohtade täitmisel kasutatakse pangas ametikoha kompetentsimudelit, mis on parim vahend kandidaatide teadmiste ja oskuste ning isikuomaduste hindamiseks.

Eesti Panga **kompanseerimispoliitika** lähtub vajadusest värvata ja säilitada võimalikult pädevaid töötajaid, motiveerida neid tulemuslikule tööle ning aidata kaasa panga kui tööandja hea maine kujundamisele. Kompensatsiooni keskmine suurus pangas peab olema konkurentsivõimeline tööturul, kus pank töötajate pärast konkureerib. Üldjuhul tähendab see finantssektori tööturgu Tallinnas.

Tippjuhtkonna töötasu määramisel arvestab Eesti Panga nõukogu Eesti tippjuhtide palku üle 500 miljoni käibega riigi- ja eraomanduses olevates ettevõtetes. Tippjuhtide töötasu suurust mõjutavad palgaturuandmete muutused Harjumaa finantssektoris. Eesti Panga presidendi töötasu ei tohiks olla väiksem kui võrreldavate ettevõtete ja asutuste tippjuhtide keskmine palk.

2006. aasta oli Eesti Panga nõukogu liikmetele välja makstud tasu (põhitöötasu ja lisatasud) kokku

2 006 164 krooni ja Eesti Panga juhatuse liikmetele välja makstud tasu (põhitöötasu ja lisatasud) kokku 5 444 714 krooni.

Panga juhtkonda mitte kuuluvate töötajate ametikohad on hinnatud Hay meetodil. Olenevalt hindamistulemustest jagunevad kõik ametikohad keskpanga ametikohtade klassifikatsioonis toodud palgagruppidesse. Eesti Pangas on kehtestatud kõiki palgagruppe läbiv palgaastmetik. Panga töötajad (v.a juhatuse liikmed) saavad palgaastmele vastavat töötasu, mida on võimalik tööperekondade kaupa kõrvutada nii pangas kui ka pangaväliselt.

2006. aastal oli spetsialisti aasta keskmine kuutöötasu Eesti Pangas ligikaudu 19 600 krooni.

2006. aasta alguses oli pangal sõlmitud tööleping 255 töötajaga (tegelikult oli tööl 233 töötajat, 22 töötaja tööleping oli peatatud), aasta lõpul aga 259 töötajaga (tegelikult tööl 238 töötajat, 21 töötaja tööleping oli peatatud). Peamised töölepingu peatamise põhjused olid lapsehoolduspuhkusel viibimine, töötamine Euroopa Keskpangas või teistes rahvusvahelistes organisatsioonides.

Eesti Panga töötajate **keskmine vanus** 2006. aastal oli 41 aastat. Pangas töötas 106 meest (42%) ja 149 naist (58%).

Arendamine ja koolitus

2006. aastal viidi Eesti Pangas täiendkoolituse eesmärgil läbi hulgaliselt koolitusprojekte ja -seminare ning tegeleti tasemekoolitusega.

Eesti Panga töötajate **koolituskulud** moodustasid **palgakulust 3,4%**. Koolituskulu ühe panga töötaja kohta oli 13 750 krooni (sh koolitusega seotud lähetuskulud). 2006. aastal registreeriti 196 töötaja osalemine koolitustel – seega osales erinevatel koolitustel 82% panga töötajaskonnast. Koolituste kogumaht oli 14 083 tundi, st **keskmiselt viibis iga töötaja koolitusel seitse päeva aastas.**

2006. aasta peamised koolitusteemad määratleti panga sisekoolitusplaanis. Osakonnasisese koolitusvajaduse määratlesid osakonnad iseseisvalt.

Kokku osalesid panga töötajad **205 koolitusüritusel**, neist 42% olid väliskoolitused. Sisekoolituskursusi toimus üheksa, neist seitse kaasvaldkonnas (juhtimises ja suhtlemises, info-tehnoloogias, õigusteaduses) ja kaks põhivaldkonnas (majandusteoorias ja -poliitikas).

Koolitusteemadest pöörati enam tähelepanu **juhtimise ja suhtlemise erinevatele aspektidele, majandusteooriale ja -poliitikale ning finantsstabiilsusele**. Jätkuvalt mahukas oli ka keeleõpe, kus inglise keele kõrval on aktuaalseks muutunud saksa, prantsuse, aga ka hispaania keele oskuste-vilumuste omandamine.

Tasemekoolituses osales 2006. aastal kokku 45 töötajat, pea pooled neist olid omandamas magistrakraadi (23), kolmandik doktorikraadi (15) ja ülejäänud bakalaureusekraadi. 2006. aastal oli Euroopa Keskpangas stažeerimas üks Eesti Panga töötaja, samuti stažeerib üks töötaja Soome keskpangas. Kahe kuu jooksul stažeerisid aga Eesti Pangas kaks Rahandusministeeriumi töötajat – nemad osalesid majandusprognoosi koostamise protsessis.

Töötajate harrastused ja traditsioonid

2006. aasta lõpus oli **spordiklubil** 221 liiget. Populaarsemad alad olid ujumine, korvpall, aerobika, jõusaal, kergejõustik ja võrkpall. Peale selle tegeldi jalgrattasõidu, suusatamise, purjetamise, orienteerumise, maletamise, *bowling*u, korvpalli, võrkpalli ja jalgpalliga. Euroopa keskpankade spordiüritustest osales Eesti Panga spordiklubi maleturniiril Belgias ning orienteerumisvõistlustel Lätis.

Eesti Panga ja Finantsinspeksiooni töötajatest koorimuusikasõprade ühendus tuli esimest korda kokku 15. mail 1998. Täna on ligi 30 liikmega koori juhatab dirigent Peeter Perens. Koori tegevust koordineerib igaks uueks tegevusaastaks valitud juhatus.

Kammerkoor osales 2006. aasta kevadel IX Eesti Kammerkooride festivalil Viljandis ning sügisel traditsioonilisel Euroopa Keskpankade festivalil „Eurochoir 2006“. Jõuluajal esineti Rootsi-Mihkli kirikus.